

daaraan het persoonlijk, het gemeenschappelijk christelijk leven van dezen tijd?

Veel meer heeft men een klaagzang aan over de tegenwoordige geestelijke inzinking. Men konstaleert die als een feit. Men wenscht, dat het veranderen mocht. Maar daarmee schijnt het geloof dan ook zijn hoogste veerkracht te hebben getoond.

Men verontschuldigt zich over het uithijven van groote daden met de verzuchting: toen dit genie en dat talent nog leefde, was het mogelijk ze tot stand te brengen, maar God heeft ze ons ontnomen, wij hebben daarin te berusten.

Voorwaar, een vroom-zachte peluw voor een lak-schen christen, voor een geestelijk moede kerk.

Men leeft uit oorzakelijkheid. Dit en dat ontbreekt om geweldige geesteskracht te openbaren. Daarmee is immers alles verklaard?

Men leeft niet of niet genoeg uit doelbewustheid.

Men hoort het wakkerschuddende woord niet: Gij zult verschijnen voor God in Sion, op Sion zult gij God zien.

De Korachieten van onzen psalm hadden een andere ervaring. Menscheijkerwijze moest het beklimmen van den tempelberg hen afmatten. Oorzakelijk geredeneerd moesten zij, naarmate zij langer reisden te meer uitgeput raken. Doch die berekening ging niet op. Zij voelden zich hoe langer hoe krachtiger worden. Want deze gedachte hield hen in spanning: wij zullen weldra op den top zijn. Daar zullen we Gods schaduw zien. Dat heerlijke doel won het van alle oorzaken.

Er zou niet zulk een lust tot rust in de kerk, niet zulk een uitputtingsgevoel in de ziel van Gods kind zijn, indien beider leven meer op het doel waren gericht!

Als dit meer onder ons tintelen ging: wij zullen God zien, God niet in een schaduw, God niet in een wolk, maar God in den verheerlijkten Christus, wij zouden niet rusten in wat wij verkregen, maar zonder eenige vermoeidheid te kennen optrekken naar den top, welke omstraald is van het eeuwige licht, waarin God zich openbaart.

De krachten in de kerk zijn er, afgedacht van wie ons ontvielen.

Er is zelfs een toename in kracht, een voortgaan van kracht tot kracht, als de geloovigen maar bunkeren naar het doel.

Dogrelef dat, o mijn ziel.

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-Indrukken.

VII.

De Bijbelvertaling I.

De indruk, welke de behandeling van het voorstel-Leiden inzake de Bijbelvertaling bij ons achterliet, behoort niet tot de aangenaamste, welke wij van de Synode meedroegen.

Niet, dat de discussie ook maar één oogenblik inbreuk maakte op den broederlijken geest der Synode.

Ofschoon de bespreking wel eens een warmtegraad bereikte, waartoe men bij vorige beraadslagingen nauwelijks opklom, werd de strijd toch door ridderlijkheid gekenmerkt.

Het is dan ook niet de vorm der discussie als wel de uitslag der stemming, welke op ons een indruk maakte, welke ons onlustgevoel opwekte.

Het konservatisme — en dan niet in den goeden, maar in den minder goeden zin van het woord — had hier een overwinning te boeken.

Zoo althans naar onze — uiteraard subjektieve — beschouwing.

Het voorstel, gelijk het op de Synodale tafel was neergelegd, was zoo bescheiden mogelijk.

Bescheidener kon het wel niet zijn.

Het luidde:

„De Synode benoeme Deputaten om te onderzoeken of thans voor onze kerken de tijd gekomen is een verbeterde (nieuwe of herziene) bijbelvertaling ter hand te nemen en (indien Deputaten tot een resultaat in bevestigenden zin komen) een concept op te stellen van de maatregelen, welke de Synode bij de uitvoering daarvan zal hebben te nemen.”

Zoo had de kerk van Leiden het geformuleerd.

En de kerk van Vlaardingen had een betuiging

van instemming daarmee de Synode toegezonden.

Er werd dus voorloopig niets meer gevraagd dan Deputaten te benoemen.

Die zouden in eerster instantie niets anders te doen hebben dan te onderzoeken of de tijd, waar van de Synode van 1917 gesproken had, nu was gekomen.

En alleen wanneer het onderzoek in bevestigenden zin uitviel, zouden zij hebben op te stellen een concept, waarin werd uitgewerkt de wijze waarop het werk zou moeten geschieden.

Een onderzoek werd gevraagd.

Meer niet.

Doch zelfs dat onderzoek werd van de hand gewezen.

Waarom?

We zullen hier de voornaamste argumenten, welke tegen het voorstel werden aangevoerd, de revue laten passeeren.

Het eerste was dit: dat op de Synode in 1917, alzoo voor tien jaren, pas een beslissing was genomen en dat zulk een termijn van tien jaren voor het kerkelijk leven weinig beteekende. Met een uitvinding als de radio stond dat anders. Daarbij kan in tien jaar heel wat gebeuren. Vandaar dan ook, dat de Synode over het voorstel inzake radio-uitzending gunstig besliste. Maar nopens de verbeterde bijbelvertaling kon dit niet. De commissie van rapporteurs adviseerde dan ook de Synode om te overwegen, „dat het wenschelijk is zich in de zaak der Bijbelvertaling te houden aan de lijn, door de Synode van Rotterdam 1917 aangegeven”.

Was dit argument steekhoudend?

Laten wij het eens onderzoeken.

Het trekt al dadelijk de opmerkzaamheid, dat zoowel het voorstel-Leiden als het voorstel van de Synodale Commissie zich op het besluit van de Synode van Rotterdam beroepen.

Immers, al spreekt het voorstel-Leiden niet met evenzoveel woorden van de beslissing te Rotterdam, de passage „of thans voor onze kerken de tijd gekomen is”, is daarop zeer duidelijk een terugslag.

De Synode van Rotterdam had uitgesproken, dat toenmaals de tijd nog niet was aangebroken om het initiatief te nemen tot een nieuwe vertaling of herziening maar dat zij, wijl er „voor een nieuwe vertaling of herziening nog allerlei voorarbeid verricht dient te worden”, het „echter wenschelijk acht, dat deskundigen binnen den kring van de Gereformeerde kerken, zoo mogelijk in overleg met elkander, den voor deze zaak noodigen voorarbeid ter hand nemen of voortzetten”.

Het zat dus op den voorarbeid vast.

Intusschen is, gelijk men weet, door „deskundigen binnen den kring van de Gereformeerde kerken” sinds 1917 een voorarbeid geleverd, waarvoor men respect moet hebben.

Wij hebben onze lezers indertijd uitvoerig ervan op de hoogte gesteld en berekend, dat reeds meer dan een derde van heel de Schrift in streng exegetische bewerking voor ons lag.

Lag het dan niet voor de hand, dat men tot de Synode kwam en zei: in 1917 was er nog weinig of geen voorarbeid gereed, nu ligt reeds een zeer belangrijk deel klaar, zoudt gij nu niet eens willen laten onderzoeken of die voorarbeid genoegzaam is om met een verbeterde vertaling aan te vangen?

Lag dat niet geheel in de lijn van 1917?

Doch er werd geantwoord: van 1917 tot 1927 zijn slechts tien jaren. En wat beteekenen tien jaren voor dit werk.

Dat lag zeker niet in de lijn van 1917.

De Synode van Rotterdam bepaalde toch niet, dat die voorarbeid minstens een 25 of 50 jaar in beslag moest nemen!

Ze stelde — en terecht — geen termijn.

Het gaat slechts om het voldoende van den voorarbeid.

En dan zonder nader onderzoek uit te maken: in tien jaar kan niet aan de voorwaarde van de Synode van Rotterdam voldaan zijn, mag dat wel als een ernstig opnemen van de zaak worden beschouwd? Schuilt hier niet achter een zekere moeheid, waardoor men tegen een onderzoek opziet, dat misschien zou kunnen leiden tot het aanvaarden van een nieuwen, zeer zeker zwaren arbeid?

Ook nog om een andere reden kan dit argument ons niet bevallen.

Het komt feitelijk hierop neer: naar het uitwendige, zooals uit de exploitatie van de radio voor

kerkelijke doeleinden blijkt, leven wij snel, maar naar het inwendige leven wij langzaam.

Hier wordt iets als een normaal verschijnsel konstaleerd, wat, op den keper bezien, indien het waar zou wezen, een felle aanklacht tegen onze kerken zou zijn.

Als de inwendige reformatie van een kerk met de uitwendige geen gelijken tred houdt, mag dat nooit als een verontschuldiging worden aangevoerd, maar moet dit als een oordeel tegen de kerk worden uitgebracht.

En hoewel we niet kunnen ontkennen, dat de inwendige vooruitgang onzer kerken in tempo wel wat achterstaat bij de uitwendige en daarop ook gedurig hopen te wijzen, zoo mogen we toch, wat de uitlegging van het Woord Gods, alzoo den voorarbeid voor een verbeterde vertaling betreft, niet klagen.

Het argument der tien jaren dankt ons dan ook nimmer broos.

Een tweede argument scheen sterker: „men kan niet zeggen, dat door de Statenoverzetting aan de gemeente het Woord Gods wordt onthouden”.

Het schijnt daarom sterker, omdat de Synode van Rotterdam hetzelfde uitsprak.

Maar vergeten werd, dat op diezelfde Synode een rapport werd uitgebracht, waarvan de conclusies werden aangenomen en waarin zeer krasse uitdrukkingen voor de gebrekkigheid der Statenvertaling werden gebezigd.

Wij hebben het heele rapport een paar jaar geleden in ons blad laten afdrukken, maar wij willen de bedoelde krasse uitdrukkingen nogmaals citeeren. De spatieeringen zijn van ons.

„Stellen wij nu de vraag, hoe het in dit opzicht met de Statenvertaling is gesteld, dan moet zeer zeker allereerst worden gezegd, dat vele onvolkomenheden voor den gewonen Bijbellezer (d.w.z. voor hem, die den grondtekst niet kan nagaan) of van geene of van zeer ondergeschikte beteekenis zijn, omdat de aan te brengen verbeteringen hem voor het beter verstaan van de bedoeling der Schrift op dat punt niet of zeer weinig zou baten. Dit geldt van de overgrootste meerderheid der tekstverbeteringen, maar ook van een zeer groot aantal verbeterde vertalingen.

Aan de andere zijde valt niet te ontkennen, dat er, vooral onder de in de Statenoverzetting voorkomende minder juiste vertalingen een aantal zijn, die het verstaan van de bedoeling der Schrift op een bepaalde plaats grootelijks belemmeren of zelfs onmogelijk maken; en evenzoo, dat de verouderde uitdrukkingwijze meermalen ernstige moeilijkheden oplevert.

De bezwaren, die hieraan verbonden zijn, springen in het oog. Bij het persoonlijk en huiselijk gebruik wordt het verstaan van bepaalde gedeelten der Schrift erdoor belemmerd; want natuurlijk in het bijzonder geldt van hen, die niet bij de Schrift opgevoed en dus niet aan haar taal gewend zijn, en wien b.v. door colportage de Bijbel in handen wordt gegeven. Maar ook bij de verklaring der Schrift in den Dienst des Woords doen zich soms de hiernit voortvloeiende moeilijkheden voor. Niet ten onrechte is met het oog hierop meermalen de klacht aangeheven, dat de behandeling van sommige Schriftgedeelten door de gebrekkige vertaling of ten zeerste bemoeilijkt of vrijwel onmogelijk wordt gemaakt.

Bij dit alles komt een bezwaar van een nog meer algemeen karakter. De achterstand der Statenvertaling bij de huidige ontwikkeling der wetenschap moge niet zonder meer als een argument voor hare onbruikbaarheidsverklaring kunnen gelden, toch brengt ze in de praktijk ook een algemeen gevaar met zich mede, dat niet mag worden onderschat. Het gevaar, dat altijd dreigt, wanneer de Kerk geen genoegzame rekening houdt met den gang van het leven rondom haar, bestaat ook hier. Voor sommige gemeentelieden kan deze achterstand niet geheel verborgen blijven. Dit nu kan leiden tot een ongewenscht wantrouwen jegens de Statenvertaling en tot een evenzeer ongewenscht gebruik maken van nieuwere reeds verschenen of nog te verschijnen overzettingen, welker gebruik natuurlijk bovenal gevaarlijk is,

snel, maar
m.
schijnsel ge-
indien het
tegen onze

kerk met de
ag dat nooit
voerd, maar
erk worden

nen, dat de
tempo wel
daarop ook
te toch, wat
so den voor-
betroft, niet

ns dan ook
men kan
ting aan de
ouden".
de Synode

de Synode
in de kon-
zeer krasse
der Staten-

aar jaar ge-
wij willen
naals citee-

dit opzicht
moet zeer
vele onvol-
eizer (d.w.z.
nagaan) of
beteekenis
ringen hem
der Schrift
baten. Dit
der tekst-
groot aantal

kennen, dat
etting voor-
n aantal
doelting
e plaats
lfs onmo-
veronderde
oelijkheden

zijn, sprin-
k en hui-
taan van
fi erdoor
zonder geldt
oed en dus
en b.v. door
li gegeven
r Schrift
i zich soms
voor. Niet
ermalen de
g van som-
ckige ver-
ki of vrij
t.

en nog meer
der Sta-
ontwikke-
onder meer
aardheidsver-
in de prak-
mede, dat
vaar, dat
geen ge-
den gang
staat ook
n deze ach-
n. Dit nu
cht wan-
taling en
t gebruik
rschenen
ngen; wel-
aardijk is,

wanneer ze — zooals de Leidsche Vertaling, de eenige, die thans in ons land compleet is verschenen — van den geest van het modernisme zijn doortrokken, maar toch ook reeds ernstige bezwaren kan medebrengen, zoodra de vervaardigers niet met beslistheid de inspiratie der Schrift belijden, en in het algemeen, wanneer zulk eene vertaling niet de kerkelijke keur heeft ontvangen".

* * *

In het rapport van 1917 wordt dus toegegeven:

1o. dat er in de Statenoverzetting een aantal minder juiste vertalingen zijn, die het verstaan van de Schrift op een bepaalde plaats grootelijks belemmeren of zelfs onmogelijk maken;

2o. dat hij persoonlijk of huiselijk gebruik hierdoor het verstaan van bepaalde gedeelten der Schrift wordt belemmerd;

3o. dat de prediking van sommige Schriftgedeelten daardoor of ten zeerste bemoeilijkt of vrijwel onmogelijk gemaakt wordt;

4o. dat de achterstand der Statenvertaling leiden kan tot een ongewenscht wantrouwen jegens haar;

5o. dat deze evenzeer oorzaak kan worden, dat men vertalingen ter hand neemt, welker gebruik gevaarlijk is.

Houdt men nu in het oog, dat dit rapport van 1917 een compromis-rapport is geweest, dat de uitersten hierin elkaar hebben gevonden, dan toont dit wel hoezeer men er toen van doordrongen was, dat de toestand niet kon bestendig blijven.

Van zulk een algemeene overtuiging gaf de Synode van Groningen geen blijk.

In dit opzicht ging Groningen zelfs achter Rotterdam terug.

En wanneer de Synode van Rotterdam zich toch aan de uitspraak waagde, dat de Statenvertaling aan de gemeente niet het Woord Gods onthoudt, dan kan men dat alleen begrijpen van compromisstandpunt.

Gelijk het daar staat, kan het door ieder Gereformeerde worden aanvaard.

Zeker, de Statenvertaling is niet zóó gebrekkig, dat het geheele Woord Gods er onverstaaenbaar door wordt.

Maar... er worden wel woorden Gods onverstaaenbaar door.

Er worden wel woorden Gods door aan de gemeente onthouden.

Of wil men: een deel van het Woord Gods wordt aan de gemeente wel onthouden.

En is dat op zichzelf niet ernstig genoeg?

Mag men dat met rust laten?

Laadt een Synode, als zij daarvoor geen oog teent te hebben, geen ontzaglijke verantwoordelijkheid op zich?

Ja maar, wordt er gezegd, de weg der zaligheid is uit de Statenvertaling toch wel te kennen.

Doch is dit niet erg anthropocentrisch (mensch in het middelpunt) geredeneerd?

Wordt het echt Gereformeerde theocentrische (God in het middelpunt) hierdoor niet naar den achtergrond gedrongen?

Hebben de woorden Gods voor ons alleen maar betekenis, wanneer zij ons spreken van den weg des heils?

Het heeft iets benauwends, wanneer wij dit alles overdenken.

Indien een uitdrukking uit de belijdenis niet overeenstemt met het Woord Gods, brengt de kerk wijziging aan, ook al raakt ze niet de zaligheid.

Maar wanneer tal van uitdrukkingen in de Statenvertaling niet overeenstemmen met het Woord Gods, dan heeft de kerk geen haast.

Is dat geen misstand?

Mag die voortduren?

Nee, ook het argument, dat door de Statenvertaling aan de gemeente niet het Woord Gods wordt onthouden, is tegen een kritiek, welke de eere Gods beoogt, niet bestand.

Het is een half argument.

Op de Synode van 1917 kreeg het zijn aanvulling uit het rapport.

Maar in het debat te Groningen werd het gebozigd zonder invulling.

Daar bleef het half.

En welke houding dient te worden aangenomen tegenover halve waarheden, is geen vraag.

De overige argumenten hopen we een volgend maal van nabij te bezien.

Wij bedoelen hier niet na te pleiten op de beslissing van de Synode van Groningen.

Maar wij wenschen wel vóór te pleiten op beslissingen van latere Synodes.

Deze zaak dient warm te worden gehouden.

— Een kapitale fout.

Op het jongste Congres van de Geref. Studentenbeweging sprak voor de theologische en natuurfilosofische afdeling Dr W. J. A. Schouten van Arnhem over het aktuele onderwerp: „De verhouding van bijzondere en algemeene openbaring".

Indien het verslag in groote trekken juist mag worden genoemd, merkt men dadelijk, dat hier niet een theoloog aan het woord is.

Daartegen kan op zichzelf geen bezwaar rijzen. Laten natuurfilosofen zich met theologie bemoeien en theologen op hun tijd met natuurfilosofie.

Dat zal zelfs hoe langer hoe meer noodig blijken. Maar dan behoort aan één voorwaarde voldaan te worden.

N.l. dat men zich op het terrein, dat het zijne niet is, terdege inwerkt. Ook al kan men zoo nooit specialiteit op dat nieuwe terrein worden, men kan op dat gebied zich toch een oordeel vormen.

Van het „scheemmaker, houd je bij je leest", kan ook misbruik worden gemaakt.

Dat daarom Dr W. J. A. Schouten zich met theologische problemen inliet, duiden wij niet euveld. Juichen wij zelfs toe.

Maar het kan onze instemming niet hebben, dat hij die problemen onzuiver stelt.

Wij matigen ons geen oordeel over de mate van theologische kennis van Dr Schouten aan, maar dat die ontoereikend was om zulke problemen te bespreken, staat, indien wij op het verslag mogen afgaan, voor ons vast.

Al heeft men uitstekend catechetisch onderwijs genoten en ook wel eens in de Dogmatieken van Kuyper en Bavink gesnuffeld, dan is men nog niet in staat om zulke problemen aan te snijden.

Het verslag toont geen geringe verwarring van begrippen.

We kunnen er niet aan denken, dat kluwen uit elkaar te halen.

We willen hier alleen wijzen op zijn kapitale fout.

Die zal hem misschien ook wel te Lunteren onder het oog gebracht zijn.

Maar waar de discussies niet in de bladen zijn opgenomen, is een woord van waarschuwing zeker niet overbodig.

Zoo iets mag niet onweersproken blijven.

Die kapitale fout komt vooral uit in de zinsnede: „De kennis van de openbaring Gods in de natuur danken we in hoofdzaak aan de natuurwetenschap."

Hier worden de kennis der natuur en de algemeene openbaring met elkander verward.

Bij de kennis der natuur is de natuur het objekt.

Bij de algemeene openbaring is God het objekt. En wel geschiedt die algemeene openbaring door de natuur als middel. Maar daardoor toch niet alleen. Ook de historie is middel. Daarenboven werkt zij ook door het ik, door den geest, door het hart van den mensch, of hoe men het noemen wil als middel.

Als roode draad loopt door heel het verslag van Dr Schoutens referaat de gedachte, dat de algemeene openbaring voornamelijk door de natuur tot ons komt.

Dat nu is ten eenenmale een misvatting.

Indien de natuurwetenschap ons de algemeene openbaring deed kennen, dan ook de geschiedeniswetenschap en ook de psychologie. De laatste zou er zelfs het meest voor in aanmerking komen.

Dit alleen doet ons reeds vragen: is Dr Schouten wellicht ook een weinigje aangestoken door de aanmatiging van de hedendaagsche natuurwetenschap als een zij toch eigenlijk aan de spits der wetenschappen staan?

Maar daarbij blijft het niet.

De algemeene openbaring te verstaan is niet de taak van eenige wetenschap, maar is de roeping van ieder mensch.

Er zijn duizende eenvoudige menschen, die de spraak Gods in natuur, historie en hart beter hooren, dan groote natuurkundigen, historici en psychologen.

Niet zelden staat de wetenschap voor het kennen van de algemeene openbaring zelfs in den weg.

Als Paulus in Romeinen 1 over de algemeene openbaring schrijft, dan zegt hij niet, dat de natuurwetenschap der heidenen, die op het spoor is gekomen, maar dat God Zich aan de heidenen heeft doen kennen. Zoo in vers 19: „Overmits hetgeen van God kennelijk is in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard".

Evenzoo wordt in Rom 2:14 en 15 gezegd, dat de heidenen de wet hebben geschreven in hun harten en zij hebben de mannen der natuurwetenschap niet noodig om hen daarvan op de hoogte te brengen, neen, hun eigen geweten getuigt daarom

mede en hun gedachten beschuldigen of verontschuldigen hen.

Daar heeft de natuurwetenschap niets en niemendal mee te maken.

Dat geldt van de heidenen.

Maar beter dan door hen wordt de algemeene openbaring gekend door hen, die de bijzondere openbaring bezitten.

Ja, alleen in het licht der bijzondere openbaring wordt de algemeene openbaring recht gezien.

En wie hebben nu het licht der bijzondere openbaring?

Alleen de mannen der natuurwetenschap?

Nee, de gemeente Gods.

Een man van natuurwetenschap, ook al is hij geloovig, heeft daarbij niets voor op een eenvoudige geloovige.

Daar mag geen paus, maar ook geen wetenschap staan tusschen God en de ziel.

De wetenschap blijft slechts hulpmiddel.

En voor de kennis van de algemeene openbaring is dan niet de natuurwetenschap het aangewezen hulpmiddel, maar de theologie.

Omdat de algemeene openbaring slechts recht gekend wordt uit de bijzondere en de bijzondere openbaring Gods het objekt van de theologische wetenschap is.

De boedelscheiding, welke Dr Schouten wil aanbrengen tusschen algemeene en bijzondere openbaring is ongeoorloofd.

Die is ook niet uitvoerbaar.

De natuurwetenschap zou van de bijzondere openbaring geheel moeten afzien en heidensch worden om het met de algemeene openbaring alleen te willen stellen.

En dan nog zou zij in een fictie leven, want zelfs in de heidenwereld zijn door de traditie nog eenige overblijfselen van bijzondere openbaring, hoe ook verbasterd.

De kapitale fout van Dr Schouten, bestaande in de verwarring van kennis der natuur met kennis der algemeene openbaring van God in of beter: door de natuur wreekte zich blijkens het verslag in heel zijn referaat.

De natuurwetenschap houde zich aan haar objekt: de natuur.

Vanzelf zal de geloovige beoefenaar der natuurwetenschap telkens genoopt worden om de wijsheid van den Schepper te bewonderen.

Daarin staat hij met den geloovigen landman, den geloovigen toerist op één lijn.

Hij ziet de natuur meer analytisch, de anderen meer synthetisch.

Zoo vullen beide partijen elkander aan.

Zou de natuurwetenschap echter het orgaan worden voor het kennen der algemeene openbaring, zoo zouden wij in een toestand van rationalisme geraken, waarbij die in de dagen der Aufklärung (Verlichting) nog rooskleurig was.

Toen bracht men ook wel boedelscheiding aan tusschen algemeene en bijzondere openbaring of, gelijk men toen zei, tusschen natuurlijke en boven-natuurlijke theologie.

Maar men stelde de beoefening van beide tenminste nog in één hand.

Kreeg Dr Schouten zijn zin, dan zou er zulk een scheiding tusschen algemeene en bijzondere openbaring worden aangebracht, dat de eerste het domein werd van den een, de laatste dat van een ander.

En Dr Schouten was, zoo wij goed zien, in zijn referaat bezig tusschen beide terreinen prikkeldraad te spannen.

De bijzondere openbaring verliest zoo haar beheerschende plaats.

De Schrift is maar op een bepaald gebied tot oordeelen bevoegd.

De menschelijke rede heeft zich naast de Schrift een eereplaats veroverd.

Wij plaatsen een waarschuwingsslein, opdat deze beginselen onder ons niet verder doorwerken.

Want ze verdragen zich met de Gereformeerde beginselen niet.

Van harte hopen we, dat Dr Schouten deze opvattingen zal herzien.

Het zou ons nog liever zijn, indien hij kon berichten: het verslag is onjuist, ik stond ongeveer het tegenovergestelde voor, maar ik bleef in gebreke in zake het verslag korrektie te verzoeken.

— De Brigadier van Ds Lingbeek.

Er schijnt zich een vrijwillige hulpbrigade ten dienste van Ds Lingbeek te hebben gevormd.

Als wij ons niet vergissen behoort ook „een Gereformerd medewerker" van het „Handelsblad" daartoe.

Deze toch zoekt achter ons gevoelen omtrent de Krankengemeente romaniseerende Tendentzen!!

— De Hongaarsche Heraut.

„De Hongaarsche Heraut" heeft opgehouden te verschijnen.

Het deel, waartoe het werd opgericht n.l. om de „Kalvinista Szemle" financieel te stennen, wordt niet meer bereikt.

Wij kunnen dit niet anders dan betreuren.

Door „De Hongaarsche Heraut" leefde ons volk

met Hongarije mee. Wij lezen het blad steeds met genoegen.

Gaarne brengen wij het verzoek van Prof. Sebestyén om de „Kalvinista Szemle" met giften te steunen, aan onze lezers over.

Men zende ze aan den heer J. H. Kok te Kampen, die zoo bereidwillig is om ze aan het juiste adres over te maken.

De „Kalvinista Szemle" is voor de Gereformeerde actie in Hongarije onmisbaar.

HEP!

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De eerste vraag, tot beantwoording waarvoor ik me zet, na de ongewoon lange pauze in deze rubriek, behoort tot de allermoeilijkste, waarmee het christelijk, waarmee speciaal het gereformeerde denken, door alle eeuwen heen te worstelen had, en ook wel te worstelen zal houden.

Ze geldt het probleem van den eeuwigen en onveranderlijken Raad Gods en het schrikkelijk feit der zonde, met heel zijn nasleep van geestelijke en lichamelijke, van tijdelijke en eeuwige ellende.

Want dat is het probleem, waarmee B. te V. bezig is, als hij vraagt: hoe aan de ééne zijde de zonde gezegd kan worden door God gewild te zijn, en anderzijds toch de verantwoordelijkheid des menschen voor zijn val in zonde, als een vrijwillige daad, kan worden gehandhaafd.

B. kan de verzoening hier voor zijn denken niet vinden.

Daarom neigt hij er toe achter de eerste der twee termen een vraagteken te zetten, en te betwijfelen, of het wel juist is te zeggen, dat God de zonde gewild, d.w.z. in zijn eeuwig raadsbesluit bepaald heeft.

Niemand, die zich ooit ernstig bezig hield met het geweldige vraagstuk, dat hier aan de orde wordt gesteld, ook de vrager zelf niet, zal van mij een ernstige poging verwachten, er de oplossing van te geven.

Behalve, dat het ver boven m'n kracht gaat, is het daarvoor ook hier niet de plaats.

Toch wil ik gaarne een enkele opmerking maken, die den vrager mogelijk van eenigen dienst kan zijn.

De eerste moet dan zijn, dat ik hem niet volg op den weg, dien hij inslaat.

Wij, christenen, moeten niet zoo maar eens op 't gebied der hoogste geestelijke dingen, twee voorstellingen of ideeën peneeren, om met ons denken uit te maken, of ze al of niet met elkaar te verzoenen zijn, en zoo niet, welke van de twee dan voor de andere moet wijken.

Zoo gaan rationalistische wijsgeeren te werk, voor wie de menselijke rede, ook in de hoogste vraagstukken, het eerste en laatste woord heeft.

Natuurlijk verdient ik er B. geen oogenblik van, dat hij rationalist is. Wat ik bedoel is alleen wie het niet is, voor de methode der rationalisten te waarschuwen.

Wij, B. en ik, gaan anders te werk.

Wij hooren eerbiedig aan, wat God ons in Zijn Woord, aangaande Zichzelf en de geestelijke dingen openbaart.

Ook wat Hij ons openbaart omtrent het bestaan van een eeuwigen, alle dingen omvattenden Raad bij Hem, en onze zedelijke verantwoordelijkheid voor onze daden.

Hebben we Zijn Woord daarover verstaan — dan zetten we het één naast het ander.

En dan gelden beide voor ons als volkomen waarachtig.

Dan staat het voor ons vast, dat het een niet met het ander in strijd kan zijn.

Want God is even waarachtig in het een als in het ander.

En Hij spreekt zichzelf nooit tegen.

Natuurlijk dringt ons dan de begeerte, om dat ook in te zien, tot het pogen, om bij het licht van het Woord, de eenheid van beide te ontdekken.

Vinden we haar, dan is daarmee de schat onzer christelijke kennis en de stof om onzen God te verheerlijken verrijkt.

Vinden we haar niet, dan herinneren we ons de begrensdheid der openbaring, de beperktheid en de verduistering van ons verstand, en laten van wat in zijn hogere eenheid zich voor ons niet laat naspeuren, het een zoowel als het ander als volle, door God ons geopenbaarde waarheid gelden.

Gaan we nu naar dezen heiligen regel des geloofs te werk ten opzichte van de twee waarheden waarom de gestelde vraag zich beweegt, dan komen we uit de moeite.

Want — bewijspiaatsen behoeft ik voor B. niet aan te voeren — dan leert ons de Schrift wel nauwelijks iets zoo duidelijk en zoo nadrukkelijk als deze twee dingen: 1e dat er bij onzen God een eeuwige, alles-omvattende, onveranderlijke Raad is, die zich in al wat gebeurt en gedaan wordt, verwerkelijkt, en 2e, dat de heilige God nooit of te nimmer auteur van de zonde is, en dat wij, menschen, de volle verantwoordelijkheid dragen voor al wat we doen.

En zoo duidelijk als de H. Schrift deze twee dingen ons leert, zoo onuitroeibaar vast liggen ze ook voor ons onmiddellijk bewustzijn.

Het ons ingeschapen Gods-besef brengt onher-

roepelijk mee, dat God in alle dingen oppermachtig regeert; en het geweten stelt ons onverbiddeijk verantwoordelijk voor onze daden.

Niet alleen aan Gods Woord, maar ook aan onze godsdienstige en zedelijke beseften moeten we geweld plegen om één der twee termen op zij te dringen.

En toch — de conclusie is, zooals B. verwachtte — en toch gelukt het ons nooit de hogere eenheid der twee te ontdekken.

We mogen dat zeggen op den dubbelen grond: ten eerste, dat de H. Schrift geen enkele poging doet om haar ons te toonen, en ons daarmee te verstaan geeft, dat haar te grijpen uitgaat boven de macht van onze tegenwoordige kennis; en ten tweede, dat al wie met deze gebrokkene kennis geen vrede wilde nemen, maar het probleem met zijn denken tot oplossing wilde brengen, altoos weer eindigde met een der twee termen te loochenen, d.w.z. met of God geen God, of den mensch geen mensch te laten.

Overigens is er hier veel te zeggen, dat, in afwachting van klaarder kennis hierna, het berusten in het kennen-ten-deele vergemakkelijkt.

Daarvoor verwijzen we B. o.m. naar E. Voto op Zondag 21 e.a. pl., naar Prof. Ravinck's Dogmatiek, Deel II: „de Raad Gods", en „de Voorzienigheid", Deel III: de zonde, en Dr. Dijk's „de Voorzienigheid".

F.

LITERATUUR EN KUNST.

J. Paludan, Vogels om den vuurtoren.

Herhaaldelijk hebben we in deze rubriek van ons blad gewezen op de serie Skandinavische romans, die de Uitgeversmaatschappij „Elsevier" in vertaling tot het Nederlandsche publiek brengt, boeken van Rönne, Hans Olesen Lokken, Anker Larsen, e.d., en op de waarde, die de kennismaking met deze productie der moderne Skandinavische letterkunde voor ons heeft.

Eenigen tijd geleden nu verscheen een nieuwe bijdrage tot deze serie, „Vogels om den vuurtoren" door J. Paludan, als gewoonlijk vertaald door A. en E. Huber. Door allerlei oorzaak, mede ook ten gevolge van de zomer-inperking van ons blad, vonden we tot nu toe de gelegenheid niet, dezen roman te bespreken. Daarom wijden we daaraan de eerste gewone bijdrage in den nieuwen jaargang tot deze rubriek.

De titel van het boek is ontleend aan een op de Skandinavische (en trouwens ook op onze) kusten bekend verschijnsel, dat in den trektocht der vogels, aangelokt door het licht van den vuurtoren, tegen het steenen- en stalen gevaarte zich doodvliegen. „Als een vloedgolf, aangetrokken door de zon, weeten de vogelmassa's zuidwaarts, zwaan en gans, havik en wauw, reiger en Kievit, strandlooper, eend, waterlooper, snip, regenwulp, pluvier en lijster: hun bloed bewaart den wit daar toe sinds duizenden jaren. Een verdwijnend gedeelte beleefde de verpletterende ontmoeting met den vuurtoren." Aan den voet van den toren, die onberoerd door dit drama, zijn sterke stralenbundels over de verre, donkere zee blijft uitwerpen, liggen dan de vogels te sterven en de menschen komen met netten en zakken, om den zoo gemakkelijk verkregen buit binnen te halen. „Zooal de slak, die de lever uit de spartelende tarbot raspt". Wel trachten de nog levende vogels zich met snavel en pooten te verweren, maar hun gebroken kracht moet het afleggen tegen den ijzeren groep van de begeerende menschenhanden. De vlucht naar de zonnearmte eindigt onvermijdelijk in de klauwing van den kouden dood. „Het is in ons belang, om vuurtorens te hebben en het is in het belang van de vogels, om te trekken. Die belangen kruisen elkaar en het snijpunt is bloedig."

In dit gebeuren, waaraan de titel van den roman herinnert (het wordt tot tweemaal toe in 't boek beschreven) is gesymboliseerd de strekking van het verhaal. Want dat vertelt ook van een ontmoeting van belangen aan den voet van den vuurtoren en ook bij die ontmoeting is het snijpunt bloedig.

Men kent het karakter van de Skandinavische boeken. Veelal zijn de menschen daarin noordenwind-gestalten, grimmig, strak, ruw, en is het leven dat geteekend wordt, als het strand, waarover de Noordenwind heerscht, onherbergzaam, triest, eenzaam. Heel sterk komt dat karakter uit in dit boek, zoo, dat de indruk, die van de lectuur overblijft, somber en naargeestig is.

Sandhavn is een verloren plekje, ergens aan de Deensche kust, een gevaarlijk punt voor de scheepvaart, omdat de branding er hevig en het golven-geweld onberekenbaar is. Daarom staat er een groote vuurtoren, die bij nacht de schepelingen waarschuwt zich verre te houden van de kust, en zijn er krachtige mistsignalen, die voor noodlottig verdwalen willen behoeden. In het dorpje is het doodsch en arm. Er is geen leven, omdat er niets is, dat leven fierer doet.

De nabijheid van het stadje Nordby, tot waar de spoorlijn komt en de sinds jaren bestaande behoefte aan een zeehaven op Denemarkens westkust, doen bij de autoriteiten het plan opkomen, Sandhavn, dat zijn vuurtoren al heeft, van een

modern havencomplex te voorzien en met de uitvoering van dat miljoenen-werk wordt begonnen. Zware, betonnen haven-armen worden geprojecteerd, breede straten met nieuwe huizen en winkels ontworpen als een wissel op de toekomst van Sandhavn als moderne havenstad, die door de groote vaart zal worden aangedaan, een spoorverbinding met Nordby in kaart gebracht voor het contact met het achterland.

Deze grootsche plannen roepen natuurlijk een uitgebreiden speculatiehandel in 't leven. Stukken grond, tot nu toe dor zand en vrijwel zonder waarde, worden nu ineens een beoogd bezit en allerlei fortuinjagers, die langs achterwegen met de preciese plannen op de hoogte zijn, weten hun slag te slaan. Een van de meest-berekenden van dat gilde is de advocaat Nagel uit Nordby, die rijk (maar ongelukkig getrouwd is en weinig of niet werkt, maar in zijn weeldeleven zich een geheel stelsel van sociale wijsbegeerte heeft opgebouwd, waarvan profiteeren de grondslag is en zinnen op middelen tot profijt de dagelijksche praktijk. Op een sluwe manier weet hij zich van de beste gronden te verzekeren en verschillende menschen uit Sandhavn (o.a. den winkelier Bartholin) in zijn financiële macht te krijgen. In afwachting van de komende winsten leeft hij overdadiger dan ooit, o-schoon het kapitaal, dat zijn vrouw had meegebracht, bedenkelijk is geslonken door zijn te groote verteringen.

Naast dezen Nagel staat de figuur van Hunby, een boer uit Sandhavn, bezitter van een stuk onbelastend grond, eertijds woest duinzand, maar door den noesten vlijt van zijn vader en grootvader tot goed bouwland harschapen. Dat voorvaderlijk bezit is hem alles en tot geen prijs wil hij er afstand van doen. Hij kan er veel geld voor krijgen, want de spoorlijn moest over dat land loopen, en de menschen noemen hem een geluksvogel — maar hem is het erfbezit meer dan 't grootste geld-beding en hij blijft ongevoelig voor alle aanbiedingen, die de rijkscommissarissen hem komen doen, zoodat ze ten slotte tot onteigening besluiten. Hunby geraakt daardoor in een toestand van overspanning; als de commissieleden hem de groote geldsom komen brengen, toont hij zich onwillig en wijst ze de deur en vast neemt hij zich voor, zich tot het laatste toe te verzetten, tegen wat hij geweldpleging acht. Op een donkeren avond komt de veldwachter met enkele helpers, om de eerste omheining op het land te zetten en Hunby, tot het uiterste gebracht, schiet den veldwachter neer. De rechtbank is element, maar gevangenisstraf is onvermijdelijk.

De dochter van dezen ongelukkige (die door het overlijden van zijn vrouw een zonderling is geworden) Bodil, staat nu geheel alleen en handig weet zich nu Nagel in haar vertrouwen te dringen, zoodat zij hem tot zaakwaarnemer maakt.

Duidelijk zien we hier reeds iets van het kruisen van belangen en ook is nu al het snijpunt bloedig. Maar 't wordt nog veel ernstiger. Want, gedurende de jaren van Hunby's gevangenschap, een tijd, die hem reddeloos uit zijn evenwicht heeft gebracht, zijn de werkzaamheden voortgegaan. Sandhavn is onherkenbaar veranderd; de havenarmen zijn gereed gekomen, een groot, modern hotel is verrezen, nieuwe winkels zijn geopend (o.m. één vlak voor het huis van Bartholin, die zijn bezit tegen Nagel wilde verdedigen) en de dag nadert, dat de haven feestelijk zal worden geopend. Een stoomschip zal binnenloopen en autoriteiten en genoodigden zullen naar Sandhavn komen om in het hotel met den kapitein en de officieren van het schip zich aan een feestdiner te vereenigen; de eerste trein, die van Nordby naar Sandhavn loopt, zal deze gasten aanbrengen.

De groote dag komt, maar 't is een ruwe, storm-en regendag, uiterst ongunstig voor een landing op dit punt en de boot, die binnenloopen moet, heeft aanzienlijke vertraging. De feestgenooten, uit de stemming gemaakt, trachten zich in het hotel den tijd zoo goed mogelijk te korten, ofschoon de steeds toenemende storm geen groote verwachtingen laat, dat het wachten nog beloofd zal worden.

Dan ineens slaan al de electrische lichten in de feestzalen uit. En als, na de verwarring, eindelijk de oorzaak opgespoord kan worden, blijkt, dat de groote electrische kraan, die op het havenhoofd stond, „uit zichzelf" in beweging is gekomen, den havenarm is afgereden en aan het eind daarvan in zee is gestort, vernielend de betonnen pier, zoodat de golven de stukken ervan wegslepen, verstorend ook de geheele electrische installatie. Als nu het schip binnenloopen zou is een schipbreuk onvermijdelijk.

De oorzaak van de fatale ruïneering der onderneming is echter een geheel andere, dan men vermoedt. Hunby is juist dien dag uit de gevangenis ontslagen en in Sandhavn gekomen. Hij vindt daar alles veranderd, zoekt zijn oude huis te vergeefs en geheel verwaasd, somber-harstochtelijk zinnend op vernieling van wat hem vernielde, is hij aan het havenhoofd gekomen. Hij heeft daar de kraan gezien, en ineens is zijn besluit gemaakt. Vroeger heeft hij eens gezien hoe het logge gevaarte in beweging wordt gebracht en die ervaring komt hem nu van pas. Hij klimt in het bedieningshuisje en haalt den handle over, waardoor langzaam het

tennen
pen. h
huisje
contact
den al
Het
kamen
schuw
van bi
zijn k
strand
San
werk
zou z
rijsg
zijn:
wal l
rape
meete
in de
waakt
terwij
belan
Hunb
koms
kame
All
bolsir
tie v
hunde
Vogel
die v
Zoo
doorl
Bran
schie
het l
verla
is ge
van l
docht
lij u
op d
pen
Amie
leere
hede
als
Het
word
terme
in o
Skap
havi
„De
door
bese
Bodi
het
de h
tot
St
niet
de l
ook
kant
niet
voor
van
met
zoo
in z
misl
zoo
tege
dat
't V
hebl
ste
goes
in
krac
ten
mek
verr
en
D
den
eige
zijn
telt
vijft
pres
den
arb
Hak
is l
D
sch
dat